

Fysiikan tutkimuslaitoksen (HIP) työjärjestys

1 § Taustaa

Fysiikan tutkimuslaitoksen (HIP) tehtävistä ja toiminnasta on päätetty Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston, Jyväskylän yliopiston, Lappeenrannan–Lahden teknillisen yliopiston ja Tampereen yliopiston (jäljempänä yliopistot) välisillä sopimuksilla (vuosina 2001, 2006, 2007 ja 2008) ja yliopistojen hyväksymällä johtosäännöllä (8.1.2020). Säteilyturvakeskus on HIP:in määräaikaisena liitännäisjäsenenä 2018–2019 ja 2020–2022. Tällä työjärjestyksellä määrätään yksityiskohtaisemmin tutkimuslaitoksen hallinnosta ja käytännön toiminnan järjestämisestä.

2 § Johtokunnan kokoontuminen ja päätöksenteko

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtajan kutsusta. Puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja kutsuu johtokunnan koolle myös, jos vähintään kolmannes johtokunnan jäsenistä sitä pyytää ilmoittamansa asian käsittelyä varten.

Kokouskutsussa on mainittava käsiteltävät asiat. Johtokunta voi läsnä olevien jäsenten yksimielisellä päätöksellä ottaa käsiteltäväkseen kiireellisen asian, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna.

Johtokunta päättää asiat erimielisyyden sattuessa äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan voittaa esitys, jota kokouksen puheenjohtaja on kannattanut.

Tutkimuslaitoksessa noudatetaan soveltuvin osin Helsingin yliopiston ohjeita esittelystä ja kokousmenettelystä.

3 § Johtajan ja varajohtajan toimikaudet sekä johtokunnan esittelijät

Tutkimuslaitoksen johtaja nimetään tehtävänsä määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunta nimeää varajohtajan toimikautensa ajaksi.

Johtaja toimii johtokunnan esittelijänä. Varajohtaja toimii johtokunnan esittelijänä johtajan ollessa estynyt. Johtokunnassa voi tarvittaessa olla myös muita esittelijöitä.

4 § Tieteellisen neuvottelukunnan toiminta

Tutkimuslaitoksen johtokunta nimeää tieteellisen neuvottelukunnan jäsenet ja puheenjohtajan sekä päättää tieteellisen neuvottelukunnan palkkioista. Johtokunnan puheenjohtaja kutsuu neuvottelukunnan jäsenet tehtävänsä.

Tutkimuslaitos järjestää neuvottelukunnan kokouksen pääsääntöisesti kerran vuodessa. Osallistumisesta tutkimuslaitoksen järjestämään kokoukseen maksetaan neuvottelukunnan

puheenjohtajalle ja jäsenille kokouspalkkio. Neuvottelukunnan puheenjohtajan ollessa estynyt toimimaan kokouksen puheenjohtajana, neuvottelukunnan läsnä olevat jäsenet valitsevat keskuudestaan kokouksen puheenjohtajan. Kokouksen jälkeen neuvottelukunta laatii raportin, jossa se arvioi tutkimuslaitoksen toimintaa ja antaa johtokunnalle sitä koskevat suosituksensa.

Neuvottelukunnalta tai sen yksittäisiltä jäseniltä voidaan pyytää suosituksia tutkimuslaitoksen toimintaa koskien myös tutkimuslaitoksen järjestämien kokousten ulkopuolella.

5 § Tutkimusohjelman johtaja

Tutkimuslaitoksen kullakin tutkimusohjelmalla on johtokunnan nimeämä johtaja, jolta edellytetään ohjelma-alansa hyvää hallintaa, kokemusta tutkimustyön johtamisesta, kykyä ja valmiutta yliopistorajat ylittävään yhteistyöhön sekä omaa aktiivista panosta tutkimus- tai kehitystoimintaan. Ohjelman johtaja nimetään tehtäväänsä määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Ohjelman johtajan tehtävänä on:

- vastata ohjelmansa tieteellisestä ja muusta toiminnasta johtokunnan vuosittain hyväksymien toimintaa, taloutta ja henkilöstöä koskevien suunnitelmien määrittämässä rajoissa,
- tehdä tutkimuslaitoksen johtajalle ehdotukset ohjelmansa tutkimus- ja kehitysprojekteista, tutkimus- ja henkilöstösuunnitelmasta, muusta toiminnasta sekä taloudesta, sekä
- toimia tutkimuslaitoksen valmisteluryhmän jäsenenä aloitteellisesti ja pitkäjänteisesti edistäen valmisteluryhmälle nimettyjä tehtäviä.

6 § Tutkimus- ja kehitysprojektit ja projektipäälliköt

Tutkimus- ja kehitysprojektit tukevat tutkimuslaitoksen strategisten tavoitteiden toteutumista. Johtokunta hyväksyy tutkimuslaitoksen projektit. Projektit ovat määräajaltaan yleensä kolmivuotisia.

Tutkimuslaitoksen kullakin tutkimus- ja kehitysprojektilla on johtokunnan nimeämä projektipäällikkö. Projektipäällikkö nimetään pääsääntöisesti projektin ajaksi.

Projektipäälliköltä edellytetään projektin alan osaamista ja kykyä tutkimuksen ohjaamiseen sekä projektin hallinointiin. Lisäksi edellytetään kykyä ja valmiutta yliopistorajat ylittävään yhteistyöhön.

Projektipäällikön tehtävänä on:

- toimia päämäärätietoisesti tutkimuksen edistämässä ja ohjaamisessa, opiskelijoiden ohjauksessa ja lisäresurssien hankinnassa, sekä
- hallinnoida projektiaan tutkimuslaitoksen vuosittaisen talousarvion määrittämässä rajoissa.

7 § Ilmaisinelaboratorio

Ilmaisinelaboratorio on HIP:in ja Helsingin yliopiston fysiikan osaston yhteinen laboratorio. Laboratoriolla on tietotaito, laitteisto ja tilat kaas- ja puolijohdesäteilyilmaisinten kehittämiseen kansainvälisissä hiukkas- ja ydinfysiikan kokeissa.

Ilmaisinelaboratorion tehtävänä on

- tukea kokeellista toimintaa ilmaisinelaboratoriossa ja instrumentoinnissa,
- osallistua opetukseen ja yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen, ja
- osallistua tutkimuksen ja muun toiminnan lisäresurssien hankintaan.

Ilmaisinelaboratorion toimintaa tukee ohjausryhmä, jonka jäsenistä päättää tutkimuslaitoksen johtaja. Ohjausryhmässä on edustus käyttäjistä. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii tutkimuslaitoksen johtaja.

Ilmaisinelaboratoriolla on johtokunnan nimeämä johtaja. Johtajalta edellytetään vankkaa kokemusta laboratoriotyöstä ja kykyä laboratorion johtamiseen. Johtajan tehtävänä on vastata laboratorion toiminnan tuloksellisuudesta ja laadusta, sekä ohjausryhmän linjausten mukaisesti allokoita resursseja tutkimukselle. Johtaja hallinnoi laboratorion toimintaa tutkimuslaitoksen vuosittaisen talousarvion määrittämässä rajoissa. Johtaja vastaa laboratorion työnjaosta sekä koordinoi laboratorioturvallisuuden vastuita.

Ilmaisinelaboratorion toimintaa kuvataan laboratorion laatukäsikirjassa, jonka valmistelemisesta ja ylläpidosta vastaa laboratorion johtaja. Ohjausryhmä käsittelee ja tutkimuslaitoksen johtaja hyväksyy ilmaisinelaboratorion laatukäsikirjan.

8 § Valmisteluryhmä

Tutkimuslaitoksella toimii johtajan tukena valmisteluryhmä, joka koostuu tutkimuslaitoksen johtajasta, varajohtajasta, ohjelmien johtajista, ilmaisinelaboratorion johtajasta ja yliopistopalveluiden edustajasta. Valmisteluryhmän kokouksiin voidaan kutsua asiantuntijoita. Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimii tutkimuslaitoksen johtaja.

Valmisteluryhmän tehtävänä on

- toimia johtajan yleisenä strategisena ja operatiivisena tukena,
- valmistella ja päivittää tutkimuslaitoksen pitkän aikavälin strategiaa yhteistyössä tutkimusyhteisön kanssa,
- suunnitella ja valmistella tutkimuslaitoksen toimintaa ja koordinoita ohjelmien välistä yhteistyötä sekä ilmaisinelaboratorion tukea ohjelmille,
- valmistella tutkimuslaitoksen toiminnan ja talouden suunnitelmia sekä vuotuista talousarviota,
- valmistella tutkimuslaitoksen seuraavan vuoden projektirakennetta,
- valmistella henkilöstöä koskevia suunnitelmia sekä ehdotuksia tutkimuslaitoksen opetus- ja tutkimushenkilöstön neliportaisen mallin kolmannelle portaalle sijoittuvien tehtävien vähintään kolmen vuoden työsuhteista,
- valmistella tutkimuslaitoksen vuotuista toimintakertomusta, sekä
- valmistella ohjelmien, projektien, ilmaisinelaboratorion tai muiden kokonaisuuksien arviointeja.

9 § Hallintopalveluiden järjestäminen

Helsingin yliopiston Yliopistopalvelut hoitaa tutkimuslaitoksen hallintopalvelut yhteistyössä laitoksen johtajan, varajohtajan ja henkilöstön kanssa.

10 § Toimintakäsikirja

Vastuiden jakoa täsmennetään toimintakäsikirjassa, josta päättää tutkimuslaitoksen johtaja.

Hyväksytty Fysiikan tutkimuslaitoksen johtokunnan kokouksessa 7.10.2020. Tämä työjärjestys korvaa johtokunnassa 25.11.2010 hyväksytyyn työjärjestyksen.